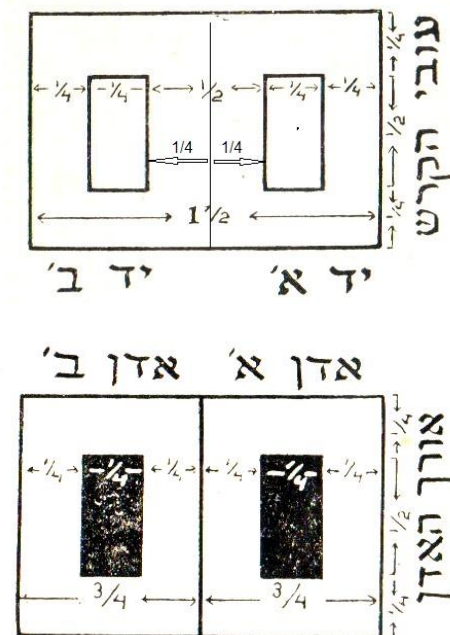
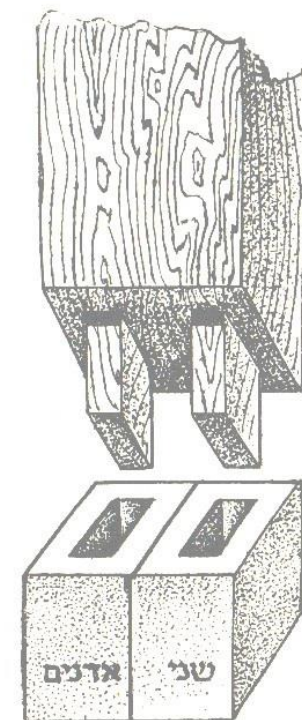

לשיטת הרמב"ן (בחומש)

שיטת רש"י בחומש

שיטת רש"י בהזורק

מחברת המשכן וכו' - בלומסטר

לכאן. נמצא חצי רוחב הקרש חרוץ באמצעו. ולפ"ז מה שחורץ בשפת ג' רוחות של הידות זה רק עובי דק של שפת האדנים שאל"כ תיקשי מה שהקשה רמב"ן שאין כל מקום כלל שיהיו ידות. והרמב"ן חלק בזה ארש"י דהוא הבין בפשיטות שא"א שלא יהיו כל שפת האדנים שוות, אבל לפירש"י צ"ל שלא חשש לזה. והנה יש להאיר דע"כ האדנים היו חלולים הם בתוך עצמם, (מלבד מה שהיה נקב מפולש באמצע האדן להכניס ידות הקרשים), שהרי משקלם הוא ככר, ואילו היתה האדן מלאה, משקלה הרבה יותר מככר. וזה בין לפירש"י בהזורק בין לפירש"י בחומש (עי' טעמא דקרא פקודי שהביא כן משמיה דחזו"א). ודבר זה הוא צ"ע לרש"י, דכיון דאין האדן מחזקת להקרש כי היא דקה, למאי צריך צורת אדן כזאת כמין תיבה. אמנם לפירושו כאן הידות מחזיקים את העמודים ביציבות, טפי ממה שפי' בהזורק שרק באמצע היה ידות.

הרמב"ן בחומש פירש; אבל לפי דעתי הברייתא הזו לא נתנה שיעור לחריץ לפי שלא נתנה תורה שיעור לעובי שפתי האדנים (היינו עובי האדנים), ולפיכך אמרו שהיה חורץ את הקרש רביע חרצו מכאן לכסות שפה אחת של אדן ורביע חרצו מכאן, ובאמצעו של קרש היה חורץ חציו של כל החריץ שבאותו הקרש לכסות שפת שני האדנים. ולדברי הכל צריך תלמוד שלא היה במשכן מלמטה בגובה אמה רחב עשר אמות, שהרי עובי שני האדנים שמכאן ומכאן ממעט בו, ואולי אין קפידא בכך. ומדברי רש"י הקרש שהיה עביו אמה היה חורץ בעובי הידות מבפנים כפי עובי שפת האדנים, והוא נכון אלא שלא הוזכר זה בברייתא.

ולשיטתו פירוש הברייתא הוא שחורץ רביע הוא על דרך שפירש"י בהזורק, היינו שכיון שמתחיל לחרוץ מאמצע תחתית הקרש, אזי כשחורץ מאמצעו לימין עד היד, היה החירוף עובי רביע מסך כל חירוף הקרש כולו, וכן לצד שמאל. ושננו 'והחריץ חציו באמצע', היינו חצי סך החירוף באמצע, [ואף שלשון הברייתא קצר, עדיף מפירש"י בחומש שרביע הוא רבע הקרש ולא רבע החירוף].

והנה לשיטת רמב"ן אפשר ליישב הכל יותר אל נכון (אף שלא איתפריש הכי בדבריו להדיא), ונאמר כי באמת האדנים היו רק ציפוי ועביים מעט, כפי אשר יהיה לכיון משקלם ככר לאדן, ולא כתיבה שחלולה בפנים (עוד מלבד חלל מקום האדנים), ובאמת עובי הידות היה ממלא כמעט כל הקרש. וכמו שבג' רוחות של הידות היה עוביים משהו ה"נ בין שתי הידות, היה ג"כ משהו כפול שניים. כי לחינם יעשו האדנים כמו תיבות, והרי הם לא החזיקו הקרשים. (ולפי החשבון אם האדנים רק ציפוי דק הרי שעביים יהיה 4.2 מ"מ בקירוב).

בברייתא דמלאכת המשכן (א) שנו; והיה עושה את האדנים חלולין, וחורץ את הקרש מלמטה רביע מכאן ורביע מכאן, והחריץ חציו באמצע. ועושה לו כמין שתי יתדות, כמין שני חווקין ומכניסן לתוך שני אדנים, וכו'. **רש"י בפר' הזורק** (שבת צח: ד"ה ולר' יהודה פירש; והקרשים חרוצין למטה באמצע חצי אמה רחב בגובה אמה, ונשאר חצי אמה לכאן וחצי אמה לכאן, והן שתי ידות לקרש האחד. ומחסר מן הידות מבחוץ ומשני צדיהן לרכוב על עובי דופני האדן כשנועץ שתי הידות בשני אדנים, כדי שיהיו הקרשים תכופות ומשולבות אשה אל אחותה, ולא יהא עובי האדן מפסיק ביניהן. ולקמן מינה בד"ה חרוצים פירש; כמו שפירשתי חצי אמה באמצע רחבן מלמטה בגובה אמה ונשאריהן הידות לכאן ולכאן, וגם הם חרוצים מבחוץ כשיעור עובי דופן האדן ברחב ובגובה אמה עד הארץ לרכוב על האדן, שיהו משולבות קרש על קרש ולא יפסיק עובי שני האדנים ביניהם. עו"פ שם; בד"ה וחלולים היו האדנים, שבאותו חלל היו תוקעין ידות הקרשים.

ובמהרש"א שם העיר דבחומש פירש"י באופ"א. ולפי מה שפירש כאן יתיישב קושיית רמב"ן על רש"י בחומש הא שפת האדן כולה היתה שווה, ולפירושו כאן נחא, כי אם יחרוף רביע אמה מכל צד יהיה שפת האדן כולה שווה, רביע אמה מכל צד (ובכציוור).

והנה לפירש"י בהזורק, צ"ל דכוונת הברייתא "וחורץ את הקרש מלמטה רביע מכאן ורביע מכאן, והחריץ חציו באמצע", היינו שמאמצע הקרש חורץ רבע מסך הכולל של המגרעת שגורע מהקרש (שהמגרעת כולה ארכה אמה) לצד ימין הקרש, ורבע לשמאל הקרש. ושוב לכל רוח מהיד יהיה רווח שווה לעובי האדן, שיהא שפתו שווה בכלו.

בפירוש החומש פירש"י (שמות כו יז), שתי ידות לקרש האחד. היה חורץ את הקרש מלמטה באמצעו בגובה אמה, מניח רביע רחבו מכאן ורביע רחבו מכאן והן הן הידות, והחריץ חצי רוחב הקרש באמצע. ואותן הידות מכניס באדנים שהיו חלולים, והאדנים גובהן אמה ויושבים רצופים ארבעים זה אצל זה, וידות הקרש הנכנסים בחלל האדנים חרוצות משלושת צדיהן רוחב החריץ כעובי שפת האדן, שיכסה הקרש את כל ראש האדן, שאם לא כן נמצא ריוח בין קרש לקרש כעובי שפת שני האדנים שיפסיקו ביניהם כו'.

כאן פירש"י לברייתא דמלאכת המשכן ששנו "וחורץ את הקרש מלמטה רביע מכאן ורביע מכאן, והחריץ חציו באמצע", דהיינו שחורץ בתחתית הקרש מאמצעו, רביע רוחב הקרש (שהוא ארבע וחצי טפחים) לכאן ורביע